

Avdelning
Analysavdelningen
Handläggare
Torbjörn Lindqvist
08-56 30 87 07
Torbjorn.Lindqvist@uk-ambetet.se

Datum/ löpnummer 2013-12-10 / 12

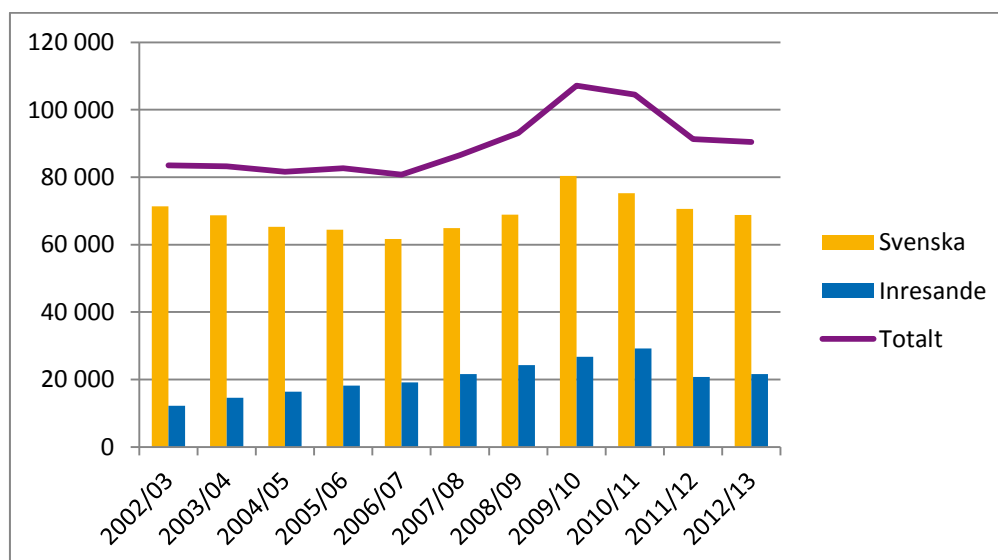
Universitetskanslersämbetets statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Analyserna innefattar även utvecklingen inom personalområdet och högskolans ekonomi.

Fortsatt färre nybörjare i högskolan

Läsåret 2012/13 började 90 400 nya studenter att studera vid svenska universitet och högskolor. Det var en liten minskning – med en procent – jämfört med läsåret 2011/12, men för tredje året i rad fortsätter nybörjartalen att minska. Sedan toppåret 2009/10 har antalet nybörjare minskat med nära 17 000 eller 16 procent.

Det totala antalet nybörjare minskade något mellan läsåren 2011/12 och 2012/13, från 91 300 till 90 400, vilket var en minskning med en procent. Bakom minskningen ligger att färre svenska studenter började studera (minus 2,5 procent). Det beror inte på att färre ville studera – antalet sökande hösten 2012 var ett av de högsta som noterats – utan på att färre kunde erbjudas plats. Universitet och högskolor har dragit ned på utbildningsvolymen för att anpassa sig efter förändrade ekonomiska förutsättningar.

Samtidigt ökade de inresande nybörjarna med fyra procent. Hösten 2013 verkar dock nybörjartalen minska för både svenska och inresande nybörjare med nära två procent vardera enligt preliminära uppgifter.

Figur: Antal nybörjare i högskoleutbildning läsåren 2002/03 – 2012/13.

Mellan 2010/11 och 2011/12 minskade antalet inresande studenter med nära 30 procent som en effekt av att studieavgifter infördes hösten 2011 för studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz. Mellan 2011/12 och 2012/13 har antalet inresande ökat något igen, men antalet är fortfarande betydligt lägre än innan avgiftsinförandet. De preliminära siffrorna för höstterminen 2013 visar dock att de inresande nybörjarna är färre jämfört med höstterminen 2012.

Datum
2013-12-10

Reg.nr
52-87-13

Färre både svenska och inresande nybörjare hösten 2013

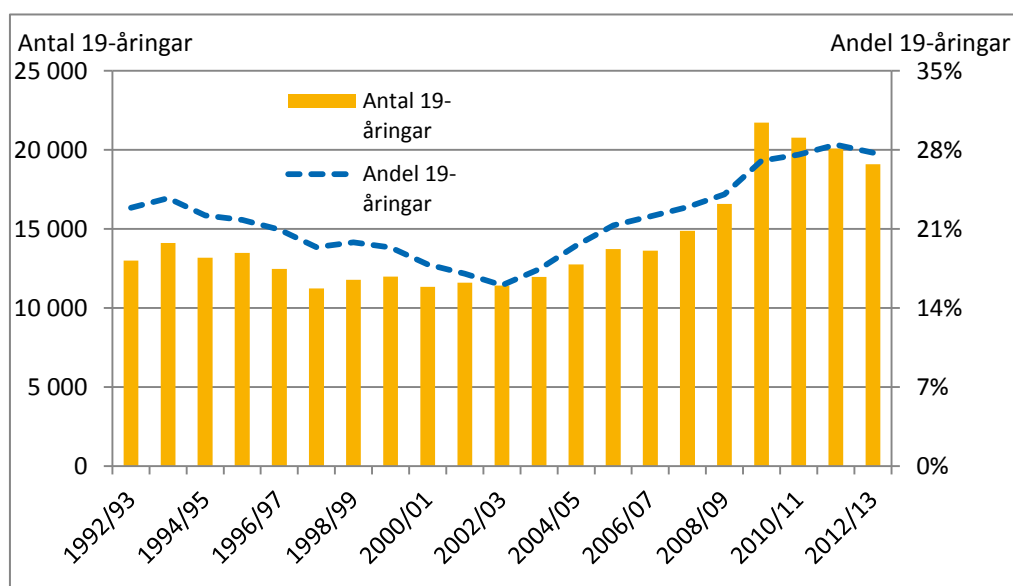
Antalet nybörjare minskade alltså läsåret 2012/13 och minskningen har fortsatt hösten 2013. De preliminära uppgifterna (som täcker mer än 95 procent av alla registreringar på hösten) visar att antalet nybörjare t.o.m. den 15 oktober höstterminen 2013 var 67 700, vilket är knappt två procent lägre än motsvarande uppgifter för höstterminen 2012.

Både de svenska nybörjarna och de inresande nybörjarna har minskat i antal jämfört med hösten 2012. I förhållande till motsvarande uppgifter för höstterminen 2012 har antalet svenska nybörjare och antalet inresande nybörjare minskat med knappt två procent vardera, från 54 200 till 53 300 svenska respektive från knappt 14 700 till 14 400 inresande.

Trots avgiftsinförandet utgjorde de inresande studenterna mer än var femte nybörjare (21 procent) vid svenska lärosäten hösten 2012 och de preliminära uppgifterna pekar på att förhållandet är detsamma hösten 2013. De preliminära uppgifterna innehåller dock inga uppgifter om vilka länder de inresande studenterna kommer ifrån eller om de betalat studieavgifter. Det innebär att det i nuläget inte är möjligt att se om det skett några geografiska förändringar i rekryteringen av inresande studenter hösten 2013 eller om antalet betalande har förändrats jämfört med hösten 2012.

Stort men sjunkande antal unga nybörjare, både 2012/13 och ht-2013

De fyra senaste läsåren, dvs. 2009/10–2012/13, har inneburit en ökning av antalet 19-åringar bland högskolenybörjarna. Detta hänger delvis samman med att 19-åringarna utgjorde ett ovanligt stort antal i befolkningen under den här perioden – cirka 132 000, vilket var knappt 10 000 fler än 2007 och 2008. Men det beror också på att en större andel av landets 19-åringar påbörjade högskoleutbildning dessa år än åren innan: 15–16 procent 2009/10–2012/13 jämfört med 12–13 procent perioden före.

Figur: Antal 19-åringar och andel 19-åringar av alla svenska högskolenybörjare läsåren 1992/93 – 2012/13.

Datum
2013-12-10

Reg.nr
52-87-13

Att en större andel av 19-åringarna än tidigare påbörjat högskolestudier har flera orsaker. Exempelvis har arbetsmarknaden för unga varit kärv under senare år. Samtidigt har tillträdesreglerna till högskoleutbildningar förändrats bland annat i syfte att öka andelen unga. Detta har sammantaget lett till att ungas intresse för och möjlighet att komma in på högskoleutbildningar har ökat.

Sedan toppåret 2009/10 har antalet 19-åringar som börjar studera i högskolan gått ned i samband med att årskullarnas storlek minskat. Fastän antalet minskade fortsatte 19-åringarnas andel av samtliga högskolenyborjare att öka till och med 2011/12, men det senaste läsåret har 19-åringarnas andel av högskolenyborjarna minskat något.

Läsåren 2011/12 och 2012/13 utgjorde 19-åringarna omkring 28 procent av de svenska nyborjarna. Om man till 19-åringarna också lägger 20- och 21-åringar utgjorde denna grupp (till och med 21 år) 61 procent av de svenska nyborjarna dessa läsår. De preliminära uppgifterna för hösten 2013 tyder på att åldersstrukturen ser likadan ut också för innevarande läsår (2013/14).

I ett längre perspektiv har 19-åringarnas position som den enskilt största årskullen bland nyborjarna förstärkts. Under det senaste decenniet har 19-åringarnas andel ökat från 17 till 28 procent. Samtidigt har andelen högskolenyborjare som är äldre än 30 år minskat från 21 till 11 procent.

Stor ökning av nyborjare på lärarprogram 2012/13

Nedgången av det totala antalet nyborjare 2012/13 beror framför allt på att antalet nyborjare på fristående kurser minskat. Däremot har antalet nyborjare ökat på de flesta yrkesexamensprogrammen. Sammantaget tenderar studenterna att läsa alltmer programbundna utbildningar och i mindre utsträckning på fristående kurser.

Under 2012/13 har antalet nyborjare på lärarprogram ökat med nio procent, vilket är en relativt kraftig ökning. Hösten 2011 startade fyra nya lärarutbildningar som ersatte den gamla sammanhållna lärarutbildningen. Antalet nyborjare på lärarutbildningar 2011/12 var sammantaget drygt 12 procent färre jämfört med den gamla lärarutbildningen läsåret 2010/11. En orsak till minskningen var minskad mottagningskapacitet eftersom färre lärosäten fått examenstillstånd för de nya lärarexamina inför starten 2011 jämfört med antalet lärosäten som har examenstillstånd för den tidigare lärarexamen. Under 2012/13 har emellertid antalet nyborjare på lärarprogram ökat och dessa nyborjare är nu till antalet nästan lika många som de var innan de nya lärarutbildningarna startade.

Det är framför allt nyborjare på grundlärar- och ämneslärarprogram som ökat mycket 2012/13, med 20 procent vardera, men även nyborjartalen på förskollärar- och yrkeslärarprogram har ökat, med 13 respektive 11 procent. Under en övergångsperiod finns fortfarande nyborjare även på den tidigare lärarutbildningen, men de var 38 procent färre 2012/13 än läsåret innan.

Även antalet nyborjare på de stora utbildningarna inom teknik, civilingenjörs- och högskoleingenjörsutbildningar, har ökat 2012/13, med fem procent vardera. Till sjuksköterske- och läkarprogram ökade antalet nyborjare något, med en procent vardera,

Datum
2013-12-10

Reg.nr
52-87-13

medan nybörjartalen på socionom-, specialistsjuksköterske- och civilekonomprogram var oförändrade jämfört med 2011/12. Det enda större programmet med vikande nybörjartal var juristprogrammet där antalet nybörjare minskade med fem procent 2012/13.

<i>Program mot *</i>	<i>Läsåret 2011/12</i>	<i>Läsåret 2012/13</i>	<i>Förändring i procent</i>
Civilingenjörsexamen	6 842	7 194	+ 5
Sjuksköterskeexamen	5 141	5 175	+ 1
Högskoleingenjörsexamen	4 214	4 416	+ 5
Socionomexamen	2 598	2 604	0
Specialistsjuksköterskeexamen	2 147	2 137	0
Civilekonomexamen	2 024	2 022	0
Juristexamen	1 893	1 791	- 5
Läkarexamen	1 553	1 562	+ 1
<i>Lärarexamina, totalt</i>	<i>10 770</i>	<i>11 732</i>	<i>+ 9</i>
Förskollärarexamen	2 976	3 358	+ 13
Grundlärarexamen	2 788	3 332	+ 20
Yrkeslärarexamen	579	642	+ 11
Ämneslärarexamen	2 876	3 439	+ 20
Gamla lärarexamen	1 551	961	- 38

Tabell: Antal nybörjare på de stora yrkesexamensprogrammen läsåren 2011/12 och 2012/13.

* Yrkesexamensprogram med fler än 1 000 nybörjare och lärarexamensprogram ingår i tabellen.

Nära oförändrat antal lärare, men färre civilekonomer hösten 2013

Enligt de preliminära siffrorna för hösten 2013 har den relativt stora uppgången läsåret 2012/13 av det totala antalet nybörjare på lärarexamensprogram stannat av. Utvecklingen ser dock olika ut för olika lärarexamina. På förskolläraryrkes- och ämneslärarprogram ökar nybörjartalen även innevarande höst, med tre respektive sex procent, men det är en betydligt lägre ökning än läsåret 2012/13. På grundlärar- och yrkeslärarprogram är nybörjartalen oförändrade eller något lägre än hösten 2012 (0 respektive -3 procent), medan den naturligt nedåtgående trenden för nybörjartalen på den gamla lärarutbildningen fortsätter (-25 procent).

På de större yrkesexamensprogrammen inom medicin, vård och teknik har antalet nybörjare ökat hösten 2013, vilket är i linje med regeringens politik att bygga ut dessa utbildningar. På specialistsjuksköterske-, sjuksköterske- och läkarprogram har nybörjarna ökat med elva, fem respektive två procent. På ingenjörutbildningarna, mot högskole- och civilingenjörsexamen, har nybörjartalen ökat med åtta respektive fem procent. På juristprogram är nybörjartalen i stort sett oförändrade, medan de minskat något på socionomprogram (minus sex procent). Det har även varit en minskning av nybörjartalen på civilekonomprogram denna höst, och minskningen har varit stor.

Nedgången för ekonomutbildningar har att göra med att det pågår omstruktureringar i utbildningsutbudet mellan yrkesprogram och generella program. Flera lärosäten har valt

Datum
2013-12-10

Reg.nr
52-87-13

att i stället för civilekonomprogram ge kandidat- och magister- eller masterprogram i ekonomi. Civilekonomexamen infördes 2007 och antalet nybörjare ökade stadigt till och med läsåret 2009/10. Men 2010/11 minskade antalet nybörjare med 20 procent och minskningen fortsatte 2011/12 med ytterligare 16 procent. Läsåret 2012/13 var nybörjartalen oförändrade jämfört med 2011/12, men de preliminära siffrorna för hösten 2013 pekar mot att nybörjartalen på civilekonomprogram blir 30 procent lägre än hösten 2012.

<i>Program mot</i>	<i>Hösten 2012</i>	<i>Hösten 2013</i>	<i>Förändring</i>
Civilingenjörsexamen	6 964	7 297	+ 5%
Sjuksköterskeexamen	2 615	2 735	+ 5%
Högskoleingenjörsexamen	4 227	4 547	+ 8%
Socionomexamen	1 700	1 602	- 6%
Specialistsjuksköterskeexamen	1 625	1 808	+ 11%
Civilekonomexamen	1 915	1 341	- 30%
Juristexamen	1 202	1 185	- 1%
Läkarexamen	816	835	+ 2%
<i>Lärarexamina, totalt</i>	<i>9 277</i>	<i>9 362</i>	<i>+ 1%</i>
Förskollärarexamen	2 460	2 541	+ 3%
Grundlärarexamen	2 644	2 646	0%
Yrkeslärarexamen	453	438	- 3%
Ämneslärarexamen	3 052	3 233	+ 6%
Gamla lärarexamen	668	504	- 25%

Tabell: Preliminära uppgifter om antal nybörjare på större yrkesexamensprogram höstterminen 2012 och höstterminen 2013.

Fler nybörjare på masterexamensprogram läsåret 2012/13...

Läsåret 2012/13 har antalet nybörjare på masterexamensprogram ökat med 12 procent. Från det att masterexamen infördes i den svenska högskolan den 1 juli 2007 till och med läsåret 2010/11 har antalet nybörjare på masterexamensprogram ökat varje år. Även magisterexamensprogram ökade under denna period. Fram till dess var de inresande studenterna i majoritet på både magister- och masterexamensprogram. Läsåret 2010/11 var 54 procent av nybörjarna på magisterexamensprogram respektive 61 procent av nybörjarna på masterexamensprogram inresande studenter. Läsåret 2011/12 minskade antalet nybörjare på dessa program med 17 respektive 31 procent efter att studieavgifter införts för vissa inresande studenter. Även andelen inresande av nybörjarna sjönk då kraftigt på dessa program, till 31 respektive till 34 procent. Men läsåret 2012/13 har antalet nybörjare på både magister- och masterexamensprogram ökat. Det gäller främst nybörjarna på masterexamensprogram som ökat med 12 procent. Trots ökningen är nybörjartalen på dessa program betydligt lägre än innan studieavgifter infördes.

Antalet nybörjare på kandidatexamensprogram var 2012/13 detsamma som föregående läsår. Kandidatexamensprogram är den klart största programformen bland de generella programmen, men andelen inresande studenter är liten.

Datum
2013-12-10

Reg.nr
52-87-13

Till skillnad från övriga generella program minskade antalet nybörjare på högskoleexamensprogram kraftigt, med 18 procent. På dessa program har det alltid funnits mycket få inresande studenter, och minskningen avser därmed enbart svenska nybörjare.

	<i>Läsår</i>			<i>Förändring i procent</i>	
	<i>2010/11</i>	<i>2011/12</i>	<i>2012/13</i>	<i>10/11-11/12</i>	<i>11/12-12/13</i>
Högskoleexamensprogram	4 497 (1)	3 891 (1)	3 198 (1)	-13	-18
Kandidatexamensprogram	26 701 (6)	25 918 (2)	25 798 (3)	-3	0
Magisterexamensprogram	4 496 (54)	3 738 (31)	3 798 (32)	-17	+2
Masterexamensprogram	14 567 (61)	10 051 (34)	11 267 (34)	-31	+12

Tabell: Antal nybörjare på generella examensprogram 2010/11–2012/13 (andel inresande studenter inom parentes).

... och hösten 2013 ökar de ytterligare

Enligt de preliminära uppgifterna för hösten 2013 fortsätter antalet nybörjare på magister- och masterexamensprogram att öka fastän det totala antalet nybörjare minskar. Det tyder på att trenden mot att studenterna läser alltmer programbundna utbildningar och i mindre utsträckning på fristående kurser fortsätter.

Förändringarna är störst för magister- och masterexamensprogram där nybörjartalen ökat med 9 respektive 15 procent jämfört med föregående höst. Till den största gruppen av generella program, kandidatexamensprogram, har antalet nybörjare inte förändrats påtagligt, medan den nedåtgående trenden med minskande nybörjartal på högskoleexamensprogram fortsätter. Hösten 2013 var antalet nybörjare 10 procent färre än hösten 2012.

	<i>Höstterminen</i>		<i>Förändring i procent</i>
	<i>2012</i>	<i>2013</i>	
Högskoleexamensprogram	3 272	2 952	-10
Kandidatexamensprogram	26 114	26 722	+2
Magisterexamensprogram	3 522	3 832	+9
Masterexamensprogram	10 262	11 758	+15

Tabell: Antal nybörjare på generella examensprogram t.o.m. den 15 oktober höstterminerna 2012 och 2013.